

درس چهاردهم

«شجاعت»

آموختنی‌ها

- ۱ درک مفهوم شجاعت و کاربرد آن در زندگی روزمره
- ۲ استفاده از «پای» در جای مناسب برای اتصال دو کلمه
- ۳ نحوه‌ی نوشتن گزارش
- ۴ آشنایی با ترکیب وصفی و ترکیب اضافی و راه تشخیص این دو از هم
- ۵ آشنایی با احمد بهمنیار
- ۶ انتخاب موضوع برای تصویر و نوشتن یک بند درباره‌ی آن

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

نبرد: ستیز، جنگ، درگیری، نزاع، جدال

تضمین: تعهد

حوادث: رخ داده، اتفاقات

مهارت: توانایی

منانت: با ادب و احترام رفتار کردن، سنجیده رفتار کردن

کلمات متضاد

دشواری ≠ آسانی، راحتی

شجاع ≠ ترسو

ناپسند ≠ پسندیده

جهل ≠ دانایی

دروغین ≠ حقیقی، واقعی، راستین، تاریکی

نکوهیده: ناپسند

تدبیر: چاره اندیشی

ایستادگی: مقاومت

نهر اسد: نترسد، بیم نداشته باشد

بدان ≠ خوبان

آغاز ≠ پایان، اتمام

پیروزی ≠ شکست، باخت

بخوان و بدان

گزارش نویسی

برنا: درنا من درباره‌ی اردوی دیروز که به موزه‌ی زمان رفتیم یک «انشا» نوشتم.

درنا: نه برنا جان! به این نوشته «گزارش» می‌گویند. یعنی وقتی می‌خواهی در مورد جایی که رفته‌ای یا چیزی که دیده‌ای اطلاعاتی به دیگران بدهی. یک گزارش تهیه می‌کنی و در آن جزئیات، زمان، مکان و چیزهای مهم را بیان می‌کنی.

ترکیب وصفی و ترکیب اضافی

با اضافه کردن یک یا چند واژه به واژه‌ی دیگر، عبارت یا ترکیب جدید ایجاد می‌شود.

البته کلمه‌هایی که به (الف)، (واو) و (هـ) ختم می‌شوند به هنگام ترکیب شدن به جای نمای کسره (-)، به (ی) میانجی نیازمند هستند.

مثال: بابای من، دوستِ مهربانی، لانه‌ی پرندگان، آهوی زیبا

☆ **صفت:** کلمه‌ای است که یکی از ویژگی‌های اسم از قبیل (حالت، مقدار، شمار و مانند آن را) بیان می‌کند.

☆ **موصوف:** به اسمی می‌گویند که به وسیله‌ی صفت توصیف شده باشد.

<u>سرخ</u>	<u>سیب</u>	.	<u>بزرگ</u>	<u>باغ</u>
صفت	موصوف		صفت	موصوف

☆ ترکیب وصفی: به ترکیبی که اسم با صفت خود می سازد، ترکیب وصفی می گویند.

گل زیبا ← گل (اسم) + _ (نقش نمای اضافه) + زیبا (صفت)

☆ ترکیب اضافی: به ترکیب (اسم با اسم) یا (اسم با ضمیر) ترکیب اضافی می گویند.

کلاس درس ← کلاس (اسم) + _ (نقش نمای اضافه) + درس (اسم)

یکی از راههای تشخیص ترکیب وصفی از ترکیب اضافی: ابتدا کسره‌ی بین دو کلمه را حذف می کنیم و به جای آن ویرگول می گذاریم و در آخر، فعل «است» را اضافه می کنیم. اگر جمله‌ی معنی دار ایجاد شد، ترکیب وصفی است.

نکته

مثال: مثال: شهر زیبا ← شهر، زیبا است. (ترکیب وصفی چون جمله با ویرگول معنی دار است.)

دروازه‌ی شهر ← دروازه، شهر است. (ترکیب اضافی چون جمله با ویرگول بی معنی است.)

برای تقویت مهارت املا می توان عبارت هایی که بیش از دو کلمه دارند را از درس پیدا کنی و بنویسی. ترکیب ها و عبارت هایی که

سه یا چهار کلمه دارند به افزایش تمرکز، توجه و تقویت املا می کمک می کند.

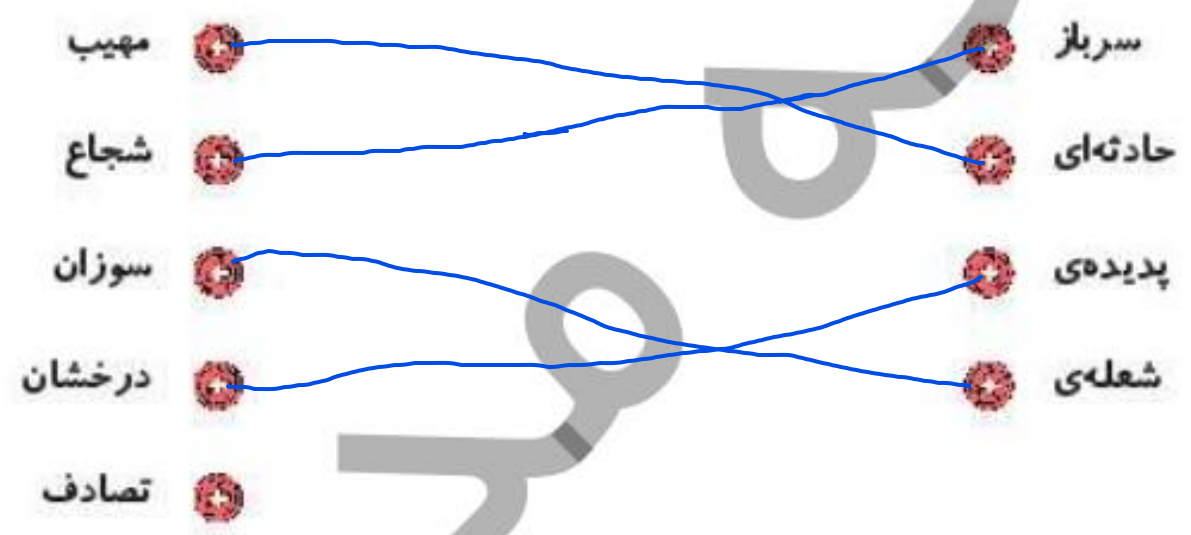
با توجه به متن درس ترکیب ها و عبارت هایی که دو یا سه کلمه هستند را پیدا کن و بنویس.

جست و جو - نا امن - شجاعت اخلاقی - کمال ممانت - چاره جویی - محبت نشینی
 شعله های آتش - تلخ دارو - رنج جراحی - کلام اول - مکان های نا امن
 انسان شریف - جان جنوع - صحنه ی نبرد - قدرت بدنی - قدرت تصمیم گیری
 آتش سوزی - دلیل شکست - ریشه ی اصلی - ترس های دروغین - ریشه ی جمل

۱

هر کلمه را به صفت مناسب وصل کن. (یک گزینه اضافی است.)

۲

درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: خنده بر خطر و تصادف، شجاعت است. *سخت*

ب: گفتن حرف درست و راست، از شجاعت اخلاق است.

پ: ایستادگی و مقاومت، دو کلمه‌ی «متضاد» هستند. *متضاد*

ت: انسان شجاع، از عقبیت کارهای بد می‌ترسد.

در جای خالی متضاد کلمه‌ی مشخص شده را از متن درس پیدا کن و بنویس.

۲

«برنا پیروزی (تسلیمت) را تحمل کرد و با گریه (خنده) در تاریکی (روشنایی)، ناتوانی را عملی پسندیده (توجه‌نهیده) برشمرد. او در دفاع از کارش گفت: همیشه باید فداکار و ترسو (شجاع) باشیم.»

با توجه به متن درس، به سؤالات زیر پاسخ بده.

۴

الف: اگر به چیزی آگاهی نداریم بگوییم نمی‌دانیم و حرف راست و درست را بیان کنیم، چه نوع شجاعتی داریم؟

شجاعت اخلاقی

ب: اولین گام به سوی شجاعت چیست؟

خنده بر ترس‌های دروغین

پ: ضرب‌المثلی درباره‌ی «نشان دادن ذات هر چیز» بنویس.

از لفظه جان برون تراورد که در اوست.

ن	ا	ش	ا	د	ع	م	ت	ا	ن	ت
ک	ا	ی	س	ت	ا	د	گ	ی		
و	ت	ف	ر	م	ق	ا	و	م	ت	
ه	ف	ت	ا	و	ب			د	ا	
ی	ا	ه	ن	ن	ت			ل	ر	
د	ق	ش	ج	ا	ع	ت	ی	ا		
ه	خ	م	ا	ط	ف	ا	ر	م		
د	و	ا	م	ژ	و	ر	ی	ش		
ن	ا	پ	س	ن	د					

فلوجحیده = ناپسند

دلیری = شجاعت

مقاومت = ایستادگی

رامس = ممانعت

کلمه‌های زیر را به ترتیب حروف الفبا بنویس.

۶

عده‌ی - دروغین - تصمیم - اخلاق - جراحی - مهارت - عقب‌نشینی - مفصلی

اخلاق - تصمیم - جراحی - دروغین - عده‌ی - عقب‌نشینی - مفصلی - مهارت

هر دو کلمه را به طور مناسب با (ـ) یا (ی)، به یکدیگر وصل کن و جمله بساز.

۷

ی ترسناک : یک موجود عجیب در خانه‌ی ترسناک نشسته بود.

خطر - سرعت : در پیچ‌های خطرناک، خطر سرعت، بالاست.

جمله‌ی به هم ریخته‌ی زیر را مرتب کن و بنویس.

۸

نیست - و - شجاعت - ایستادگی - نترسیدن - برابر - بلکه - در - است - مشکلات - دشواری‌ها،

شجاعت نترسیدن نیست بلکه ایستادگی در برابر مشکلات و دشواری‌ها است.

۹

دو کلمه‌ی مخالف از درس را در یک جمله به کار ببر و بنویس.

تسبیح و ترسو = دانش‌آموزان ترسو، با تسبیح از روی مانع‌ها می‌پریدند.

۱۰

برای هر تصویر، موضوعی انتخاب کن و سپس درباره‌ی یکی از آنها گزارشی بنویس.

برعهده دانش‌آموز

با توجه به سوالات داده شده، گزینه‌ی مناسب را مشخص کن.

الف: جمله‌ی زیر با کدام گزینه کامل می‌شود؟

آنها ..... نفر بودند همراه، ما ..... نفر بودیم تنها!

(۱) صد - دو

(۲) دو - صد

(۳) چند - یک

(۴) یک - چند

ب: درس شجاعت نوشته‌ی کدام یک از افراد زیر است؟

(۱) پروین اعتصامی

(۲) شکوه دولت آبادی

(۳) قیصر امین پور

(۴) احمد بهمنیار

پ: کدام گزینه «موصوف و صفت، نیست»؟

(۱) هنگام رانندگی تر

(۲) راه‌های مناسب تر

(۳) انسان شریف تر

(۴) داروی تلخ تر

ت: رابطه‌ی دو واژه در کدام گزینه، همانند بقیه نیست؟

(۱) ممتضاد
(پسندیده و نکوهیده)

(۲) مترادف
(نامن و خطرناک)

(۳) مترادف
(شریف و گران قدر)

(۴) مترادف
(چاره اندیشی و تدبیر)

ث: کدام یک از گزینه‌های زیر «ترکیب وصفی» است؟

(۱) صحنه‌ی نبرد تر

(۲) شعله‌های آتش تر

(۳) فرمان عقب نشینی تر

(۴) آتش سوزی مهیب تر